

మంశీకృష్ణా మూవీస్

పంపా

కథ దొరికింది. ఎల్. కృష్ణారెడ్డి. కె. మోహన్ రాజు ఆర్ట్స్
 పరిశీలన కె. వి. మహాదేవన్ పాటలు దొరికి. సి. రె
 నిర్మాతలు పరిశీలన కె. రెడ్డి. అనుబంధం పరిశీలన

1980

వృక్షం

రచన

మల్లపూడి వెంకటరమణ

నర్తకుడు
 హేమ

తా రా గ ణం

జె. వి. సోమయాజులు

నూతన నటుడు అనీల్ కుమార్

జ్యోతి

ఝాన్సీ, కాంతారావు, జానకి జూ॥, ముక్కామల,
ధనశ్రీ, ఝాన్సీ జూ॥, జితేంద్ర మోహన్, శ్రీపాద
పట్టాభి, శ్రీపాద వెంకటరావు, రామనాథం,
బాబీ, శ్రీపాద హనుమచ్ఛాస్త్రి, కృష్ణ,
హనుమంతరావు, రామలక్ష్మి, శ్రీదేవి,
సత్యవతి, భానుమతి, సుజాత,
ఇందిరాదేవి, అనిత, ఉమ

నూతన బాలనటులు

మాస్టర్ వంశీకృష్ణ

కోస మధుసూదనరావు

దుర్గాపసాద్

నాట్యతారలు :

తాతినేని రాజేశ్వరి, రమాలక్ష్మి

వంశీకృష్ణ మూవీస్

“వంశవృక్షం”

గోదావరి తీరాన పున్న అందమైన గ్రామం - తిరుమలాపురం -
గోదావరికి అవతలి ఒడ్డున చిన్నారి కోండపైన కోవెల - ఆ కోవెలలో
వంశీకృష్ణుడు.

తిరుమలాపురంలో ఒక సంపన్న గృహస్తు-మహామహోపాధ్యాయ,
బృందావనం శ్రీనివాసాచార్యులవారు - వారి పూర్వీకులవలెనే వారు కూడా
వేదవేదాంగ పారంగతులు - సదాచార సంపన్నులు.

బృందావనంవారి ‘వంశవృక్షం’ కొత్త
చిగురు తొడిగింది. శ్రీనివాసాచార్యుల వారి
కొడుకు మాధవాచారికి కొడుకు పుట్టాడు.
వేణుగోపాల కృష్ణమాచార్యులు అని అతనికి
నామకరణంచేసి, కుటుంబం అంతా తమ
ఇష్టదేవం వంశీకృష్ణుణ్ణి దర్శించడానికి
బయల్దేరారు.

దారిలో ఒక పడవవాడు వచ్చి — “నా బిడ్డ బిస్సుకింద పడ్డాడు.
సావుబతుకుల్లో పున్నాడు. పది పుంజీల రూపాయలుదెచ్చి, మండులూ
ఇండినస్లు కొంటేగాని, బతకడంట—” అని ప్రాధేయపడ్డాడు. ఆచార్యుల
వారు జాలిపడి వారికొడుకు మాధవను ఇంటికి పంపి, వారు లాంచిలో
బయల్దేరారు.

దేవాలయ శిఖరం అగుపించగానే, ఆచార్యులవారు చేతులెత్తి
సమస్కరించారు. నేపథ్యంలో పాట వినిపిస్తోంది.

పంశీకృష్ణా! యదుపంశీకృష్ణా
గోప పనిత హృదయ సరసీ
రాజహంస కృష్ణా !

పుట్టింది రాజకుమారుడుగా
పెరిగింది గోపకేశోరుడుగా
తిరిగింది యమునా తీరంలో

నిలిచింది గీతాసారంలో ||పంశీకృష్ణా||

ప్రాణులందరూ వేణువులే
అవి పలికేది నీ రాగములే
పాడేది పాడించేది
ఆడేది ఆడించేది
ఓడేది ఓడించేది

అంతానీవేలే - అన్నీ నీ లీలలే : ||పంశీకృష్ణా||

నోటితో ధరణి చూపిన కృష్ణా !
గోటితో గిరిని మోపిన కృష్ణా !
అటగా రణము నడిపిన కృష్ణా !
పాటగా బయట గడిపిన కృష్ణా !
కిణ కిణ మువ్వల కేళీ కృష్ణా !
తకధిమి తకధిమి రాండవ కృష్ణా !

అచార్యులవారు ఆలయప్రదక్షిణం చేసి, గర్భగుడి చేరారు. అర్చనకు వేశవుతోంది. మాధవ రాలేదు. ఆలయం బయటకు వచ్చి చూశారు. మాధవుడు వస్తున్న నావ మునిగిపోయింది. మాధవుడు గోదావరి పాలయ్యాడు. చిన్నారి మనవుడిని అచార్యులవారు - చేతుల్లోకి తీసుకుని - భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించారు.

"నా ఇంట కొత్తదీపం వెలిగించి, వున్న దీపం ఆర్పేశావు. ఓ కొమ్మకు కొత్త చిగురు తొడిగావు. ఇంకో కొమ్మ కొట్టేశావు. - ఈ దుఃఖాన్ని భరించే శక్తి నివ్వు.

*

*

*

*

రోజులు గడుస్తున్నాయి. సరస్వతి మాత్రం భర్తను మరచి పోలేక పోతున్నది. ఆమెను ఆచార్యులవారు ఓదారుస్తున్నారు.

“మనం బతికేది మనకోసం కాదు- సంతానం కోసం- సంప్రదాయ మర్యాదల కోసం- అబ్బాయి పోగానే, నేనూ చనిపోయి వుండొచ్చు. లేదా సన్యాసం తీసుకోవచ్చు - కాని - నా భర్త కోసం, నా పంశం కోసం, బతుకు సాగిస్తున్నాను. అలాగే నువ్వు కూడా, నీ బిడ్డ కోసం బతకాలి. భగవద్గీత చదువమ్మ- మనసు కుమటపడుతుంది. మంచిదారి కనిపిస్తుంది.

నేపథ్యంలో భగవద్గీత వినబడుతోంది.

“జాతస్యహి ధృవో మృత్యుః
ధృవం జన్మ మృతస్యచ”

జననముంటే చావు తప్పదు - మరణముంటే జన్మ తప్పదు.

చావు వుట్టుకల చక్రం - జీవరాసులకు సహజం.

కాని, సరస్వతికి మాత్రం తాను భర్తతో గడిపిన మధురక్షణాలే గుర్తుకువస్తున్నాయి.

నిండింది నూలేళ్ల బ్రతుకు - మిగిలింది ఈ చిన్ని గురుతు అది తిరిగి రాలేని అనుబంధం-ఇది తెంచుకోలేని ఋణబంధం. గోదావరి తీరాన ఆచార్యులవారు శిష్యులకు గీత ఉపదేశిస్తున్నారు.

కర్మణ్యే వాధిచారస్తే మాఫలేషు కదాచనా
అనుసరించు నీ ధర్మం-ఆచరించు కర్తవ్యం
ఆలోచించకు ఫలితం-అంతా ఆ విధి లిఖితం

ఎంతకాలం గడిచినా సరస్వతి గతాన్ని మరచిపోలేక పోతున్నది

సందెవాలినా, తెల్లవాలినా - గుండెలో

చీకటి తొడలే

నేడు గడిచినా, ఏడు తిరిగినా, కళ్ళలో నిన్నటి కథలే.

దేవాలయంలో పండితులు గీతను వల్లిస్తున్నారు.

కామః క్రోధో మద్దో మోహో

లోభో మత్సర్యమేవచ

నాలుగేళ్ళ మనవడిని తమవద్ద కూచోబెట్టుకుని, గీతాసారాన్ని బోధిస్తున్నారు ఆచార్యులవారు.

కామం, క్రోధం, మోహం, లోభం, మదం, మత్సరం శత్రువులు

ఆ శత్రువులను గెలుచుకో - మంచి జీవితం మలచుకో.

భక్తపోయి నాలుగేళ్ళయినా, ఒంటరి తనాన్ని భరించలేక పోతున్నది సరస్వతి.

ఆవులించింది జతలేని వయసు

అలసి పోయింది శ్రుతిలేని మనసు

అడుగు సాగని నడక ఎంతవరకు

ఔనులే ఇది ఆడబ్రతుకు.

అని సమాధాన పర్చుకున్నది సరస్వతి.

*

*

*

“ప్రాచీన భారతీయ ధర్మశాస్త్రం” మీద అయిదుభాగాల గ్రంథం వ్రాయ తలపెట్టిన ప్రొఫెసర్ పార్థసారథిగారు - శ్రీనివాసాచార్యుల వారిని కలిశారు. సరస్వతిని చూసేసరికి - వారి శిష్యుడు, ఆమె భర్త అన్న మాటలు గుర్తుకొచ్చి-

“మీ అబ్బాయే బతికివుంటే, మీ కోడలు ఈ పాటికి ఎం. ఏ., ప్యాస్ చేశాడేమి” అన్నారు. సరస్వతికి కూడా చదువుకోవాలని వుందని తెల్సిన ఆచార్యులవారు ఆమె కోరికను అంగీకరించారు.

ప్రొఫెసర్ పార్థసారథిగారు పనిచేస్తున్న కాలేజీలోనే ఆమె చేరింది. సారథిగారి తమ్ముడు శేషశాయి కూడా ఆ కాలేజీలోనే లెక్చరర్.

ఒకనాడు ఆమె చెట్టుకింద ఒంటరిగా కూచుని ఫలహారం తినడం చూసి—

“అటుకులు, నేలేడిపళ్ళు - చప్పిడికూడు. ఈ ఏర్పాటుకొద్దుకో తెలుసా ? మనిషిని బతికించి, మనసును చంపెయ్యడానికి - వయసు కోరికల్ని సమాధి చెయ్యడానికి....పదహారేళ్ళ పడుచుపిల్లకి మొగుడు పోతే, బొట్టు చెరిపేస్తారు. పువ్వులు పీకేస్తారు. గాజులు పగలకొట్టేస్తారు. అదే- పెళ్ళాం పోయిన మొగుడైతే ‘వీడి పెళ్ళాం పోయిందండోహోయ్’ అని చాటిస్తారా? ఆడపిల్లకి బొట్టు చెరిపినట్టు ‘విడో’ అని చాటమన్నట్టు మొహం మీద మసితో ‘ఇంటూ’ మాత్తువేస్తారా?’ అని లెక్కర్ ఇచ్చాడు. కాని - ఆమె మాత్రం ఎప్పుడూ తన ఆత్మచనలోనే వుండేది. ‘నవ్వు’ అనేది లేదు.

ఒకనాడు ఆమెను నవ్వింపాలని ప్రయత్నించాడు. కాని, ఆమె నవ్వలేదు.

“కొందరి ప్రాణాలకి, ఏడవడంకన్న నవ్వడమే నరకం” అంది.

“బొట్టు చెరుపుకోడం నేరమేతే - నవ్వు చెరుపుకోడం నేరాతి నేరం. రేపు రేండ్లో తారీఖు నాటకంలో - మీ వేషానికి బొట్టెట్టైనా, మీ చేత పకపకా నవ్విస్తాను.” అని నవార్ చేశాడు.

* * * *

కాని - ఆమె నాటకంలో నటించలేదు - నాటక ప్రదర్శన జరుగుతోంది. నాయిక సుందరి - నాయకు డెంత ప్రయత్నించినా, ఆమెలో చలనం లేదు. అందుకే, అతడు మస్కెడుణ్ణి ప్రార్థించాడు.

శరణు శరణు మదనా

సతన హృదయ సదనా

అదిగో ఆ తరుణి అందాల భరణి

ఒక సజీవ శిల్పమది - అతిమోహన రూపమది

ఆ రూపం కదలదాయె - ఆ హృదయం కరగదాయె

మస్కెడుడు కరుణించాడు - ఆమెలో చలనం కలిగింది. నాట్యం ప్రారంభించింది.

ఆమె : చినుకులకు చురుకుంటుందా ?

ఇవి వాన చినుకులా ?

అతను : చురుకె తించే ఈ మరుని ములుకులు

ఆమె : వెన్నెలకు వేడి వుంటుందా ? - ఇవి

వెన్నెల కిరణాలా ?

అతను : సెగలె తించే ఈ మడన పాతాలు

ఆమె : ఒళ్ళంతా నిమరుతున్నదెవరు ?

తెరలా ?....గాలి తెరలా ?....చిరుగాలి తెరలా ?

మన్మధుడు : అగుపించని నా అమ్మల దొంతరలు

ఆమె : ప్రియా : ప్రియా :

ఎటు చూసినా....ఎటు తిరిగినా

నువ్వే....నీ నవ్వే....నువ్వే - నీ రూపే

నువ్వే నేనే - నేనే నువ్వే -

నాటకానికి వెళ్ళని సరస్వతి - కలగన్నది - తానే నాయిక
రూపంతో నాయకుడితో కలిసి నాట్యం చేస్తున్నట్టు, అతని కౌగిలిలో
వున్నట్టు, అదంతా 'పీడకల' అని తెల్సి పశ్చాత్తాప పడింది.

* * * *

ప్రొఫెసర్ పార్థసారథిగారు తనకు చేదోడుగా వుంటున్న సిరోన్
అమ్మాయి కరుణను - తెండో భార్యగా చేసుకున్నారు. ఇది తెల్సిన వారి
భార్య లక్ష్మి భోరున ఏడ్చింది.

“పుస్తకాలు రాయడంలో సాయం కోసమే ఈ పెళ్ళి చేసు
కున్నాడు” అన్నాడు శేషు.

“తోకంలో పుస్తకాలు రాసేవాళ్ళంతా, ఇలా తెండేసి చూడేసి
పెళ్ళి శు చేసుకుంటున్నారా? - అదేం కాదు - ఆయనకి నా మీద మోజు
తరిగింది.”

“చి....చి.... నువ్వు దేవతవి. పట్టమహిషివి... రుక్మిణీదేవంతటి
దానివి. సత్యభామ తెందతొచ్చినా, నీ హోదా నీదే” అని ఓదార్చాడు.
శేషు మాటలు సరస్వతికి నచ్చలేదు.

“చర్చలో, కీసెర్చిలో సాయానికి వయసుతోవున్న ఆడవాళ్ళే

కావాలా? మొగాకు లేరా? దొరకరా?" అని ప్రశ్నించింది.

"చాలా చక్కగా 'సెక్స్రే' తీశావు. కోరిక అనే దాని శక్తి అంతటిది. ప్రేమలో పసర్ అంతటిది. ఆ శక్తికి తిరుగులేదు. ఎదురు లేదు" అంటూ పాట ప్రారంభించాడు-శేష.

ఉరికింది ఉరికింది సెలయేరు
ఉరిమింది ఉరిమింది గాలిహోరు
ఆ యేరు నెవరాపలేరు
ఈ హోరు నెవరడలేరు.

ఆవిరికెంతటి కోరిక - ఆకాశం తాకాలనీ
మబ్బుకు ఎంతటి కోరిక - మట్టిలో చూకాలనీ
మబ్బుకూ మట్టికీ కోరికలుంటే
మనసుకుండదా కోరిక ? - వయసుకుండదా కోరిక ?

పాటరోనే ఆటగా నేలమీద ఓ అమ్మాయి బొమ్మ గీశాడు. బొమ్మ లేని ఆ బొమ్మ ముఖం మీద తిలకం దిద్దాడు. ఇదంతా గమనిస్తున్న సరస్వతి చూస్తూ పుండలేక పరుగెత్తింది. ఆమెను పెంటాడాడు శేష.

వెయ్యి రెక్కలూ ఒక్కసారి విచ్చుకోనీ
అణగివున్న సెగలన్నీ రెచ్చిపోనీ
సంకెళ్ళు తెంచేసి. సర్వాన్ని ఒదితేసి
కరిగిపో కౌగిలిలో కౌగిలిలా
కలసిపో ఊపిరిలో ఊపిరిలా

ఆమె చేతులు పట్టుకున్నాడు. ఆమె కన్నీటిని తుడిచాడు.

మరచిపో మాయమైన సూర్యుణ్ణి
చేరుకో చేయిసాచే చంద్రుణ్ణి
అని ఆమెకు తోడుగా పుండి తినుకు వెళ్ళాడు.

* * *

తలికోసం ఎదురుచూస్తున్న సరస్వతి కొడుకు - ఆమె ఎంత పేపటికీ రాకపోయేసరికి, లాంచిరేవుకు వెళ్ళాడు. నావ ఎక్కబోతూ

జారిపడ్డాడు. భయంతో జ్వరం వచ్చింది. స్పృహలేని మనవణ్ణి ఒడిలో పెట్టుకుని ఉపచర్యలు చేస్తున్నారు ఆచార్యులవారు.

అది గమనించిన సరస్వతి బిడ్డతోనే వుంజాలనీ, మనసు మతో మార్గాన పోకూడదనీ నిశ్చయించుకుని శేషును కల్పింది.

“నాలుగేళ్ళ బిడ్డకి తలిని. పెద్దింటి కోడల్ని. నన్నెందుకు కవ్వస్తారు? ఎందుకు పెడవారి పట్టస్తారు? మీ సరసాలకీ, చెలగాటాలకీ నేనే దొరికానా?” అని అడిగింది.

“కాలక్షేపానికి సరసాలాడే దుర్మార్గుడినికాదు, నాకు చదువు, సంస్కారం వున్నాయి, నిన్ను గౌరవించి, నిన్ను ప్రేమించి, నా బతుకంతా నీ చేయిపట్టి నడుస్తాను. పద. నే వచ్చి మీ మామగారితో మాట్లాడతాను” అన్నాడు శేషు.

“వారిది చాలా సున్నితమైన మనసు. నేనే మాట్లాడతా” అంది సరస్వతి.

కాని - మామగారిని అడిగే ధైర్యంలేక, వుత్తరం రాసి, వారి పాదాలపద్మ వుంచి, కాలేజీకి వెళ్ళింది సరస్వతి.

*

*

*

కాలేజీనించి వచ్చిన సరస్వతితో ఆచార్యులవారు -

“నీ మనసు నాకు బోధపడింది. నా మనసులో మాట కూడా చెప్పనీ - దేవుడు అందరికీ అన్నీ సమంగా యివ్వడు. ఆరోగ్యం, ఐశ్వర్యం, ఆయుర్దాయం, ఐదోతనం - అన్నీ వారి వారి పూర్వజన్మ పాపపుణ్య ఫలాఫలాలు మనం గోదావరికి ఎంత చెంబు తీసుకెళ్తే, అన్నే నీళ్ళు వస్తాయి. నీకీ వయసులో బిడ్డకోసం బతికే జాడ్యత ఒకటే మిగిలింది. మన కాకలిగా వుందని, బిడ్డనొదిలి అన్నం తినగలమా?.... మన జీవితమూ అంతే - మనకోసం కొన్నాళ్ళు బతికితే మన బిడ్డకోసం ప్రాణం విడిచేదాకా బతకాలి. నాకు పోసినదేవుడు నీరుపోయడం అంటే యిదే తల్లీ!”

“మామగారూ! ఆ పాపిష్టి ఘడియలో ఏదో ఆలోచన కలిగింది. తప్పని తెల్సుకున్నాను” అని పశ్చాత్తాపపడింది.

*

*

*

ఆమె కాలేజీ మానేసింది. అక్కడ శేష ఆమెకోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. ఇక్కడ సరస్వతికి అన్నీ అతని జాపకాలే. ఎంత ప్రయత్నించినా మరచిపోలేకపోతున్నది. ఆమెలో జాభ, ఆవేదన, అతణ్ణి చూడాలనే తపన ఎక్కువైంది. ఇల్లువదలి, మామగారి పాదాలకు సమస్కరించి వెళ్ళింది.

శేష ఆమెను భార్యగా స్వీకరించాడు.

*

*

*

కొత్త యింట్లో, కొత్త జీవితం ప్రారంభించిన సరస్వతికి తోడికోడలు కొడుకును చూస్తే, తన కొడుకు గుర్తుకు వచ్చాడు. తాతగారి వద్ద వదలి వచ్చినందుకు జాభ వడింది. భర్త అనుమతితో కొడుకును

తీసుకు రావడానికి మామగారి వద్దకు వెళ్ళింది.

సరస్వతి వచ్చిన ఆ రోజు ఆమె మొదటి భర్త ఆదికం- అది గ్రహించిన ఆమె వెళ్ళిపోవా మనుకుంది. కాని- పని మనిషి లక్షి ఆపు చేసింది. ఆచార్యులవారు ఆమెను లోపలకు తీసుకువెళ్ళారు.

తను మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకుని, కుటుంబ ప్రతిష్ఠను మట్టిపాలు చేసి, ఈనాడు ఆస్తికోసం వచ్చిందని, ఆమె అత్తగారు, తండ్రి ఆమెను తూలనాడారు. వారిద్దరినీ శాంతపరచి, ఆచార్యులవారే సరస్వతితో మాట్లాడారు.

“చూడమ్మా నాకు కొడుకు పోయాడు. ఇంకొకడు పుట్టడు - నీకు భర్తపోయాడు. అయినా మరో భర్త దొరికాడు. నీకు నిండు జీవితం ముందుంది. మళ్ళీ పిల్లలు పుడతారు. ఉన్న ఒక్క మనవడూ పెళ్ళిపోతే, నాకు ఇంకో మనవడు దొరకడు. మా ‘వంశవృక్షం’ యింతటితో అంత రించి పోతుంది.”

“మామగారూ! గోదావరికి మనమెంత పాత్ర తీసుకు వెళితే అంతే

నీరు దక్కుతుందని మీరు నాకోసారి చెప్పారు.”

“నేను తీసుకు వెళ్లిన పాత్రలో ఈ ఫలం తప్పకుండా వుందని నా నమ్మకం. చూడమూ- సృష్టికి క్షేత్రం, బీజం రెండూ అవసరమే. అయినా, జన్మించే మొక్క బీజాన్నిబట్టి వుంటుంది. పరినాటితే పుష్టి మొక్కను పరిమొక్క అంటారుగాని- గోధుమ అనరు. క్షేత్రం పేరు చెప్పుకోరు. బిడ్డ లెపుడూ తల్లికిగాని, తండ్రికిగాని చెందరు. వారు కుటుంబం ఆస్తి. నువ్వు కుటుంబంలో భాగంగా వుంటే ఆ బిడ్డపై నీకు సర్వాధికారాలూ ఉంటాయి. నువ్వు కుటుంబాన్ని కాదని, పేరొక వంశ సృష్టానికి క్షేత్రానివి అవుతున్నావు. అలా వెళ్లినపుడు, వాడినీ, వాడి ఆస్తిని ఇంకో యింటికి తీసుకువెళ్లే హక్కు నీకు లేదు.”

“నాకా ఆస్తి వద్దని ముందే చెప్పాను.”

“నీకలా చెప్పే అధికారంలేదు. నీ బతుకు నువ్వు దిద్దుకున్నట్టే వాడి బతుకు వాడూ దిద్దుకుంటాడు. వాడికా జ్ఞానం వచ్చేవరకూ, వాడు పుట్టినచోట, వాడికి లభించే చదువు, సంస్కారం, సంప్రదాయంతోపాటు

వాడికిగల ఆస్తికూడా కాపాడి, వప్ప చెప్పడం కన్నవాళ్ళ ధర్మం.”

సరస్వతి నివ్వెరబోయి చూసింది.

“ఋందాపనం ఏనుగోపాల కిటమూచార్యులవారు పై న పడుకున్నారు. నేను చెప్పినదంతా మరొక్క

సారి శాంతంగా ఆలోచించు. బిడ్డను తీసుకువెళ్లాలని నీ మనసుకోరితే, నిరభ్యంతరంగా తీసుకుని వెళ్లు.

సరస్వతి మేడపైకి వెళ్ళింది. నిద్రపోతున్న కొడుకును తనివితీరా చూసింది. దగ్గరకు తీసుకుంది. ముద్దాడింది. మామగారు అన్న మాటలు గురుకు వచ్చాయి. కొడుకుపై ఆమెకు హక్కు లేదనుకుంది. అతణ్ణి అక్కడే వదిలి వెళ్ళిపోయింది.

* * * *

చిన్ని కృష్ణుడు తాతగారి నీడలోనే పెరుగుతున్నాడు. సరస్వతికి మూడుసార్లు గర్భం పోయింది.

“గర్భసంచీ తొలగించాలనీ, ఇకపైన ఆమెకు పిల్లలు కలగర”నీ డాక్టర్ చెప్పాడు.

“నా బిడ్డకు తల్లి ప్రేమ లేకుండా చేశాను. అందుకే దేవుడు నాకు బిడ్డలు లేకుండా చేశాడు” అని జాధపడుతోంది. ఆమెను ఓదార్చి, కాలేజీలో లెక్చరర్ గా చేరమన్నాడు శేషు. సరస్వతి ‘సరే’ అంది.

* * * *

ప్రాచీన భారతీయ సంస్కృతి రచనలో విషయ సేకరణకోసం దేశాటన చేస్తున్న పార్థసారథిగారు, తమ రచన పూర్తి చేసుకుని, గుండె నెప్పితో యింటికి తిరిగి వచ్చారు, భార్య వడితో కన్ను మూశారు.

* * * *

సరస్వతి లెక్చరర్ గా పనిచేస్తున్న కాలేజీలోనే ఆమె కొడుకు కూడా చదువుతున్నాడు. అతని అలవాటు, అభిరుచులూ గమనించిన ఆమెకు, తన కొడుకే అని అనుమానం వచ్చింది. “ఎవరి అద్యాపి వమ్మా ?” అని అడిగింది.

“మహామహోపాధ్యాయ బృందావనం గోవర్ధన శ్రీనివాసా చార్యులవారు మా తాతగారండి” అని వెళ్ళిపోయాడు.

తండ్రి పేరు చెప్పకుండా, తాతగారి పేరు చెప్పిన కొడుకును తల్చుకుని జాధపడింది సరస్వతి. అతనే ఆమె మనసులో కడులుతున్నాడు.

మర్నాడు క్లాసులో పాఠం చెబుతూ కొడుకును చూసింది. గతమంతా గుర్తుకొచ్చింది. కొడుకును బలవంతం వేసి, యింటికి తీసుకువెళ్ళి టీఫిన్ పెట్టింది.

“నిన్ను చూడాలని మీ అమ్మ ఆశపడుతోందట... మా ఫ్రెండ్ చెప్పింది, నీకోసం చాలా బెంగ పెట్టు కుందట....ఏం?.... పిలిపనా? రమ్మన్నా?....చెప్పు బాబూ” అని బతిమాలింది.

“లేదు. మా అమ్మలేదు” అని వెళ్ళిపోయాడు కృష్ణ.

దానితో ఆమె బెంగ చూరీ ఎక్కువైంది. మంచం పట్టింది. తనలో తానే కుమిలిపోతోంది. ఆమె మనసులోని జాధను ఎవరికీ చెప్పటంలేదు. గతాన్ని తల్చుకుని కుమిలిపోతోంది.

* * * *

బృందావనం వారి 'వంశపృక్షం' పటాన్ని మనవడికి చూపుతున్న అచార్యులవారికి తన తండ్రిగారు రాసిన ఉత్తరం కనబడింది. ఆ వంశంలో తానొక కలుపు మొక్క అనీ, ఆ స్తివస్తుందన్న ఆశతో, తన తలి హరికథల శ్యాంబాసుతో కలిసి, చేయరాని పాపం చేసి, తనను కన్నదనీ తెల్సింది. ఈ సంగతి లక్ష్మిని అడిగి ధృవపర్చుకున్నారు.

మర్నాడే తండ్రిగారి అభిరం. అధికారమూ, ఇష్టమూ లేకుండా ఆ అబ్బిరాన్ని తాను పెట్టడమా?....లేకపోతే, ఈరహస్యం చిన్నికృష్ణుడికి తెలుస్తుంది. అతని మనసు చాళపడుతుంది. అందుకే చాలా యాంత్రికంగా పెట్టారు. ఇన్నాళ్ళూ వంశం, క్షేత్రం, బీజం అంటే ఎంతో నమ్మకం ఉన్నవారికి, వాటిపై నమ్మకం, గౌరవం సన్నగిల్లింది.

ఏది వంశం ? ఏది గోత్రం ?

ఏది పరమార్థం ?

ఏది బీజం ? ఏది క్షేత్రం ?

ఏది పురుషార్థం ?

ఏది పాపం ? ఏది పుణ్యం ?

ఏది గీతార్థం ?

మతస్యమై - కూర్మమై

వరాహమై నరసింహమై

బ్రాహ్మణాకృతి వామనుండై

క్షత్రియాకృతి రాముడై

యదుకులముగ్ధున కృష్ణుడై

ఇన్ని అవతారాలు దాల్చిన ఆదిదేవుని

వంశమేదీ ? పరమేదీ ?

గోత్రమేదీ ? సూత్రమేదీ ?

ఆ స్తినంతా మనవడి పేరరాసి, చావుబతుకుల్లో వున్న సరస్వతిని కలిశారు.

“వంశం, క్షేత్రం, బీజం అంటూ తల్లినీ బిడ్డనీ విడదీసి, నిన్ను నరకయాతన పెట్టాను. అంతకన్న పాపం వుండదు. నువ్వు, ఆ దేవుడూ కరుణించినా, నన్ను నేను క్షమించుకోలేను. చిన్నవానివైనా, ఆనాడు

నువ్వు ఈ అపాత్రుడి మీద చూపిన దయకు, నీ గొప్ప మనసుకూ చేతులెత్తి 'మొక్కుతున్నాను' అని క్షమాపణ చెప్పారు.

తలి పరిస్థితిని తెలుపుతూ శేషు కబురు అందుకున్న చిన్ని కృష్ణుడూ వచ్చాడు. "అమ్మా!" అని పిలిచాడు. తలినీ, కొడుకునూ కతిపారు. తలి నోటిలో తులసి తీర్థం పోయించాడు. కొడుకు చేతిలో తృప్తిగా కన్నుమూసింది సతస్వతి.

ధర్మమార్గమే పంశపృక్షం - దాని మూలం

మానవత్వం

జ్ఞానమొక్కటే నిత్యసత్యం - సత్యమే పరమాత్మ తత్వం అని గ్రహించారు. కులం, గోత్రం, వంశం అనే మూఢసమ్మకాల చీకటిలోంచి మానవత్వం అనే వెలుగువె పు పయనం సాగించారు.

అసతోమా సద్గమయా - తమసోమా జ్యోతిర్గమయా
మృత్యోర్మా అమృతంగమయ -

ఓం.. శాంతి.. శాంతి, శాంతి :

సాంకేతిక నిపుణులు

సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి గ్రహీత

కథ

: డా॥ యస్. యల్. భైరప్ప (మైసూరు)
కన్నడ సవల 'పంశ పృక్ష'

స్క్రిన్ ప్లే - సంభాషణలు

: ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ

పాటలు

: డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి

సంగీతం

: కె. వి. మహదేవన్

సహాయకుడు

: పుహ శేంది

డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఫొటోగ్రఫీ

: బాబాఅజ్ఞి

కెమెరామన్

: లోక్ సింగ్

సహాయకులు

: థామస్ జేవియర్

కూర్పు

: అనీల్ దత్తాత్రేయ

సహాయం

: వి. వెంకటరావు, కె. వేణయ్యధం

నేపథ్యగానం

: యస్. పి. బాలసుబ్రహ్మణ్యం, పి. సుశీల

యస్. పి. కైలజ

పాటలు-రీ-రికార్డింగ్	: ఎ.ఆర్. స్వామినాథన్ (విజయగాథెన్స్)
సహాయం	: రాజగోపాల్, నారాయణ
సంభాషణల రికార్డింగ్	: విమలన్ (రామలీల)
సహాయం	: తఘు - రామారావు
స్పృత్యం	: శీను
అగ్రిసియేట్ డైరెక్టర్	: కె. వి. రావు
సహాయకుడు	: వల్లూరు తని
కళ	: భాస్కరరాజు
సహాయం	: జనవరాజు
దునులు	: అప్పారావు
మేకప్	: జయకృష్ణ
సహాయం	: స్వామి - హరి
సిట్స్	: శ్యామలరావు
ఫీలిసిటీ	: చంద్రమోహన్
ప్రెస్ రిరేషన్స్	: మోహన్ కుమార్
ప్రోడక్షన్ కంట్రోలర్	: పి. శ్రీనివాసరావు
నిర్మాణ నిత్యహాణ	: పి. జాలకృష్ణారెడ్డి
సహాయం	: బాలి-కుమార్ - వెంకటేశ్వరరావు - గోవిందు - ముత్తు - రాము - శీను - నాగభూషణరావు
ట్రాన్స్పోర్ట్	: ముత్తు, సుబ్రహ్మణ్యం, సత్తిదాసు
అప్రెంటిస్ యూనిట్	: శాతవా ఎంటర్ ప్రైజెస్
ప్రాసెసింగ్	: ప్రసాద్ ఫిలిం టేబోరేటరీస్
కోసా ఆంధ్ర	డి స్క్రీన్ బ్యూటర్స్
సిడెడ్	: సవయ్యగ ఫిలింస్, విజయవాడ
నె జాం	: శ్రీ తమిళ మూవీస్, గుంతకలు
తమిళనాడు	: లక్ష్మీ సినీక్రియేషన్స్, సికింద్రాబాద్
కరాటక	: రామలీల ఫిలింస్, మద్రాస్
కేరళ	: ధనలక్ష్మి ఫిలింస్, బెంగళూరు
	: రామలీల ఫిలింస్, మద్రాస్